

Forn de calç de Valldeneu

Sant Martí de Centelles

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Mas Valldeneu
Emplaçament: A 200 m del camí que surt del mas Valldeneu, direcció nord-est.

Coordenades:

Latitud: 41.74537
Longitud: 2.24237
UTM Est (X): 437005
UTM Nord (Y): 4621783

Classificació

Número de fitxa: 08224-97
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Element arquitectònic
Estil / època: Modern
Segle: s. XVIII
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: Només es conserva una part i està molt cobert de vegetació
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: Ref. cad.: 005A00160
Fitxes associades:
[Mas Valldeneu](#)
Autor de la fitxa: Anna M. Gómez Bach
Data de registre de la fitxa: dj., 20/12/2001 - 01:00

Descripció

Aquesta estructura es troba situada en una petita elevació aprofitant el desnivell natural format per el marge d'un camí. Es tracta d'una estructura circular i cilíndrica, excavada parcialment a la roca, amb unes mesures aproximades de 4'5 metres de diàmetre i uns 3'5 metres de profunditat. Aquest forn segueix les mateixes característiques arquitectòniques

dels forns de calç tradicionals de planta circular-ovalada que configura una secció troncocònica invertida excavada al sòl natural amb les parets interiors cremades per les diverses coccions i amb les restes del refractari. La boca del forn es situa a la part inferior de l'estructura tenint com a funció principal permetre la recollida de les cendres i alimentar el foc. En el forn de Valldeneu la boca està en molt mal estat de conservació, i només s'insinua el seu emplaçament, totalment cobert per la vegetació.

Observacions:

A les immediacions de l'estructura s'observen les restes de rebuig de les pedres de calç que no es van coure bé i no van poder ser utilitzades com a material constructiu. També es poden apreciar diverses pedres de calcita que fan pensar que l'extracció de la matèria prima no es faria gaire lluny del forn.

Història

Aquesta construcció respon a un forn de producció de calç d'ús particular i d'abast pròpiament local. La construcció d'aquest tipus de forn es solia fer a l'abric d'un pendent ja que facilitava el seu procés productiu tant de càrrega del forn com del posterior transport del material. La boca del forn es troba a la part inferior del pendent des d'on era més fàcil realitzar l'alimentació del forn i la seva neteja. L'ús de la calç com element constructiu, barrejat amb sorra i aigua o sola, ha estat utilitzat de forma tradicional com a material de lligar. Aquest tipus d'activitat s'ha d'associar amb la presència de calcita com a matèria primera i de la que se'n localitzen diversos nòduls a les immediacions del forn de Valldeneu. El procés s'iniciava amb l'extracció de la pedra, que un cop col·locada dins el forn i a alta temperatura, esdevenia pols. La calç resulta de calcinar la pedra calcària, molt rica en carbonat calci i que un cop sotmesa a una temperatura de 900° o 1000 ° C, se'n obté la calç. Quan aquesta substància surt del forn es presenta en terrossos d'òxid de calci de color rosat, que tradicionalment es coneix com a calç viva o calç de terrós i; la seva posterior manipulació permetrà que en la construcció s'utilitzi la calç en pasta o la calç en pols, les dues com a modalitats de l'hidròxid de calci.

Per a la elaboració de la calç es coneixen dos sistemes: el sistema basat en el forn discontinuo o intermitent, i que ha perdurat fins els nostres dies; i el forn de tipus continuo o forn de raig. En aquests forns es disposaven les capes alternades de pedres de calcita de dimensions variables i es cobria la part superior amb troncs i fang com aïllant, amb algun forat de ventilació.

L'alimentació es feia per la boca, situada a baix de l'estructura i les cuites solien durar entre 11 i 12 dies, sense parar el foc.

Aquestes construccions solen estar ubicades en entorns rurals, com és el cas d'aquest forn que es vincularia a un ús temporal i de caire esporàdic i concret com seria la reforma o remodelació del mas Valldeneu. La manca d'elements materials visibles fa que sigui molt difícil la seva datació, per criteris generals s'atribueix una cronologia a partir del segle XVII, i sobretot al llarg del XVIII, perdurant fins a mitjans del segle XX, que coincideix amb el marc cronològic del mas Valldeneu i alguna de les seves reformes.

Bibliografia

CARBONELL, M.C.; DIAZ, M. (2000). Memòria de l'excavació arqueològica en el forn de calç de l'E.S. CEPSA, carretera TP-2031 (tram Tarragona-Sant Pere i sant Pau). Tarragona,

Tarragonès. MORO, A (1993). Memòria de l'excavació d'urgència al forn de calç de Can Montllor (Terrassa, Vallès Occidental). ROSELL, J. SUBIRATS, M. (1987) La producció de la calç ahir. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona. Barcelona.

